

prima instanță: O. Parfeni
instanța de apel: L. Bulgac, Gr. Dașchevici, D. Manole

dosarul nr. 2ra-115/18

Î N C H E I E R E

24 ianuarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Oleg Sternioală

Judecătorii

Dumitru Visternicean, Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de către reprezentantul lui Gheorghe Gîrnu, avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Gheorghe Gîrnu împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2017, prin care au fost respinse apelurile declarate de către Ministerul Justiției, Procuratura Generală și Gheorghe Gîrnu și a fost menținută hotărârea Judecătoriei Buiucani, municipiul Chișinău din 28 iulie 2016,

c o n s t a t ă :

La data de 17 mai 2016, Gheorghe Gîrnu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

În motivarea acțiunii reclamantul a menționat că, de la data de 16 decembrie 2014, ora 23.15 până la data de 17 decembrie 2014 ora 01.00, pe cauza penală nr. 2014870119 de către ofițerul de urmărire penală al SUP CE DPF al MAI, V. Cazacu a fost efectuată o percheziție la domiciliul său din XXXXXX.

Menționează că, percheziția a fost efectuată în lipsa ordonanței motivate a procurorului din care considerent este ilegală și contrară prevederilor art. 125 alin. (1) și (4), art. 128 alin. (1) și (3) CPP.

Invocă că, la data de 17 decembrie 2014, procurorul Secției conducere a urmăririi penale în organele centrale ale MAI și SV a Procuraturii Generale, Vitalie Codreanu, s-a adresat cu un demers către judecătorul de instrucție, prin care a solicitat recunoașterea ca legală percheziția efectuată la data de 16 decembrie 2014.

Relevă că, prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 17 decembrie 2014 a fost admis demersul procurorului Procuraturii Generale, Vitalie

Codreanu și a fost recunoscută legală percheziția efectuată la data de 06 decembrie 2014, ora 15.30 până la 16.20 la domiciliul lui Gheorghe Gîrnu din XXXXXX.

Susține că, încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 17 decembrie 2014 a fost emisă prin derogare de la prevederile legislației naționale și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, mai mult, în încheiere a fost indicat eronat perioada și locul efectuării percheziției.

Afirmă că, prin încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 09 februarie 2015 au fost corectate erorile din încheierea din 17 decembrie 2014, prin înlocuirea sintagmei „06 decembrie orele 16.20 până la 16.20” cu sintagma „data de 16 decembrie 2014 orele 23.15 până la 01.00”.

Remarcă că, încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 09 februarie 2015 a fost emisă prin derogare de la prevederile legislației naționale și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, cu încălcarea prevederilor art. 8 alin. (2) al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și ale art. 248 alin. (1) CPP, precum și în lipsa cauzei, care se afla pe rol la Curtea de Apel Chișinău.

Notează că, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 mai 2015 a fost admis recursul declarat de Gheorghe Gîrnu, casate încheierile Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 19 decembrie 2014 și din 09 februarie 2015, a fost respins demersul procurorului Procuraturii Generale, mun. Chișinău, Vitalie Codreanu privind recunoașterea legală a percheziției efectuate la domiciliul lui Gheorghe Gîrnu, din XXXXXX și a fost declarată ilegală percheziția.

Invocă că, judecătorul de instrucție, admitând demersul procurorului, a transcris integral conținutul solicitării Procuraturii, care aveau un caracter general iar scopul efectuării percheziției avea o formulare largă, ceea ce este în contradicție cu normele legale și practica Curții Europene pentru Drepturile Omului.

Susține că, prin efectuarea percheziției ilegale în cadrul cauzei penale nr.2014870119, i-au fost încălcate drepturile constituționale, mai mult ca atât, a suportat umilință (respingerea din partea colegilor polițiști și vecini, care după reținere îl ignoră, nu doresc să aibă careva relații de prietenie cu el, considerându-l un infractor deosebit de periculos, din care motiv s-a concediat din organele afacerilor interne) și disconfort enorm, ceea ce i-a cauzat traume psihologice sub formă de stare de stres, care sunt iremediabile.

Mai invocă că, în legătură cu efectuarea ilegală a percheziției în cadrul cauzei penale nr. 2014870119 a fost nevoit să își angajeze un avocat, suportând cheltuieli de asistență juridică în mărime de 5 000 lei.

Solicită încasarea din bugetul de stat a sumei de 5 000 lei, cu titlu de prejudiciu material, a sumei de 2 000 Euro, cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organului de urmărire penală și ale procuraturii și încasarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 12 iulie 2016 a fost atras în proces Procuratura Generală în calitate de intervenient accesoriu.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 28 iulie 2016 a fost admisă parțial acțiunea și a fost încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Gheorghe Gîrnu suma de 10 000 lei, cu titlu

de prejudiciu moral și suma de 5 000 lei, cu titlu de prejudiciu material. În rest acțiunea a fost respinsă.

Prima instanță și-a argumentat soluția constatând faptul că, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 04 mai 2015, a fost casată încheierea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 17 decembrie 2014 și încheierea de corectare a erorii din 09 februarie 2015 și a fost respins demersul procurorului Procuraturii Generale, Vitalie Codreanu privind recunoașterea legală a percheziției efectuate la domiciliul lui Gheorghe Gîrnu din XXXXXX, declarând ilegală percheziția.

Prin urmare, reclamantul are dreptul de a pretinde repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, recunoscute ca atare prin prisma prevederilor art. 3 alin. (1) ale Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată.

Totodată, prima instanță încasând suma de 10 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și-a argumentat concluzia prin faptul că, suma solicitată în mărime de 2 000 Euro este excesivă și disproporțională principiilor compensării echitabile și rezonabile a prejudiciului moral, făcând trimitere la prevederile art. 11 din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998.

Admițând cerința cu privire la repararea prejudiciului material, prima instanță a reiterat că, conform art. 7 lit. e) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, în cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie sumele plătite de ea pentru asistența juridică.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 26 ianuarie 2017 au fost respinse apelurile declarate de către Ministerul Justiției, Procuratura Generală și Gheorghe Gîrnu și menținută hotărârea primei instanțe.

La data de 15 mai 2017, reprezentantul lui Gheorghe Gîrnu, avocatul Serghei Mocanu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea respingerii cerinței de încasare a prejudiciului moral și emiterea în această parte a unei noi hotărâri de admitere integrală a acestei cerințe.

În motivarea recursului a indicat că, atât decizia instanței de apel, cât și hotărârea primei instanțe în partea respingerii cerinței de încasare a prejudiciului moral sunt ilegale și neîntemeiate, fiind emise cu aplicarea eronată a normelor de drept material, reiterând motivele de fapt și de drept pe care le-a invocat pe parcursul examinării cauzei în instanțele inferioare.

Suplimentar a mai indicat că, instanțele de judecată nu au ținut cont de faptul că, informația despre petrecerea percheziției a fost publicată pe site oficiale a tuturor mass-media din țară, astfel, despre acest fapt a cunoscut toată țara, intimatul fiind defăimat.

Consideră că, quantumul prejudiciul moral acordat este prea mic în raport cu suferințele cauzate prin acțiunile organului de urmărire penală și procuraturii.

Invocă că, prin acțiunile organului de urmărire penală și procuraturii au fost încălcate prevederile art. 6 alin. (2) al Convenției Europene pentru Apărarea

Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 21 din Constituția Republicii Moldova, precum și art. 8, 57 alin. (1) și (5) și art. 217 CPP.

La data de 22 mai 2017, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, deoarece au fost încălcate și aplicate eronat normele de drept material și, anume, a fost interpretată în mod eronat legea.

Menționează că, instanța de apel, verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, eronat a interpretat dreptul material, care reglementează aprecierea prejudiciului material și moral.

Invocă că, din prevederile art. 3 alin. (1) lit. a) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 rezultă expres că, angajarea răspunderii statului pentru prejudiciul cauzat prin erori judiciare și de urmărire penală sunt necesare unele condiții speciale și, anume, existența faptei ilicite, respectiv nu orice acțiune a organelor de drept atrage răspunderea statului.

Relevă că, pentru aplicarea dispozițiilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 necesită a fi întrunite cumulativ și simultan, atât circumstanțele prevăzute în art. 6 – dreptul la repararea prejudiciului, cât și de art. 3 – cazurile de reparare a prejudiciului material și moral.

Consideră că, intimatul nu este în drept prin prisma Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 să solicite despăgubiri pecuniare, în condițiile în care în privința acestuia nu a fost emis vreun act judecătoresc prevăzut de art. 6 al Legii enunțate.

Atenționează că, intimatul nu a fost atras ilegal la răspundere penală, în privința acestuia nu a fost emisă nici o ordonanță de scoatere de sub urmărire penală, încetare a urmăririi penale sau sentință de achitare, fiind efectuată doar o percheziție la domiciliul acestuia, pe marginea unei cauze penale unde nu a avut nici o calitate procesuală.

Astfel, în situația în care în privința intimatului nu a fost inițiat un dosar penal, nu a fost recunoscut în calitate de bănuț sau învinuit, precum și în lipsa unei sentințe de achitare, înaintarea pretenției cu privire la încasarea prejudiciului material și moral este lipsită de temei.

Califică ca eronată concluzia instanțelor de judecată precum că, în speță este justificată aplicarea prevederilor Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, din motiv că, legea enunțată se referă doar la cazurile ce țin de repararea prejudiciului cauzat persoanelor achitate în privința comiterii unei infracțiuni, scoase de sub urmărire penală, sau pe numele cărora a fost încetată urmărirea penală pe temei de reabilitare, deoarece intimatul nu s-a aflat sub urmărire, astfel, este imposibilă aplicarea acestei Legi și dispunerea încasării prejudiciului material și moral din contul bugetului de stat.

Prin referința depusă la data de 28 decembrie 2017 Procuratura Generală a solicitat admiterea recursului declarat de Ministerul Justiției și respingerea recursului declarat de către Gheorghe Gîrnu.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile au fost declarate în termen, or, din materialele cauzei nu poate fi stabilită cu certitudine momentul comunicării deciziei contestate pentru a determina respectarea termenului de declarare a recursului.

Examinând temeiurile recursurilor în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile sunt inadmisibile din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu și în toate cazurile.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4);

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursurile declarate de către reprezentantul lui Gheorghe Gîrnu, avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Prin urmare, argumentele invocate în recursuri nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se numai legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) CPC.

Totodată, completul Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursurile declarate de către reprezentantul lui Gheorghe Gîrnu, avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de către reprezentantul lui Gheorghe Gîrnu, avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 269-270, 431 alin. (2), 433 lit. a), art. 440 alin. (1) CPC, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursurile declarate de către reprezentantul lui Gheorghe Gîrnu, avocatul Serghei Mocanu și Ministerul Justiției se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

judecătorul

Judecătorii

Oleg Sternioală

Dumitru Visternicean

Mariana Pitic